

GALVENĀS TŪRISMA TENDENCES EIROPĀ UN PASAULĒ

Pielikums Nr.1 Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnēm (informatīvajai daļai)

Eiropā

Kopš 1980to gadu tūrisma uzplaukuma starptautiskā tūrisma plūsma Eiropā ir dubultojušies. Eiropa ir visvairāk apmeklētais tūrisma reģions pasaulē, to apmeklē 60% no starptautiskajiem ceļotāji pasaulē. Līdz 2020. gadam PTO prognozē starptautisko tūristu skaita palielināšanos par 3% katru gadu. Tomēr, palielinoties citu pasaules reģionu popularitātei, Eiropu kā galamērķi izvēlēsies 45.9% no visiem starptautiskajiem ceļotājiem.

Eiropas Savienībā ir vairāk nekā divi miljoni tūrisma uzņēmumu, kuros tiek nodarbināti 8 079 600 cilvēki. Tūrisma un ar tūrisma saistītajās nozarēs kopumā nodarbināti 21.5 milj. cilvēku, kas sastāda 12.9% no kopējā nodarbināto skaita. Tiek prognozēts, ka tūrismā tieši nodarbināto skaits 10 gadus pieaugs par 1.0% gadā, 2014 gadā sasniedzot 8 925 500 cilvēku.

2001. gadā tūrisma industrija radīja 5% no ES kopprodukta un šis rādītājs pieaug līdz 12%, ja vērtē tūrisma ekonomiku plašākā kontekstā. 2004. gadā Eiropas Savienībā tiek prognozēti 1 981.4 miljardu USD lieli ieņēmumi no tūrisma un ar tūrisma saistītajām nozarēm (11,5% no IKP), no tiem 531.5 miljardi USD būs tiešie ieņēmumi IKP (4.3%), kas ir par 2.5% vairāk nekā iepriekšējā gadā un līdz 2014. gadam tiek prognozēts 2.4% liels ikgadējais pieaugums, 2014 gadā sasniedzot 660.8 miljardi USD jeb 4.3% no IKP.

Pašreiz Eiropas Savienības valstu iedzīvotāji ceļo galvenokārt pa ES teritoriju - pēdējos gados trīs ceturtdaļas ES pilsoņu nav ceļojuši ārpus ES. Jāņem vērā arī fakts, ka apmēram četras piektdaļas no Eiropas tūrisma veido brīvā laika pavadīšana, kas savukārt ietekmē tūrisma virzienu izvēli – tie dažādojas un parādās tendence izvēlēties individuālus atpūtas veidus.

Globālā situācija

Tūrisms un ar to saistītās nozares veido 10.4% no pasaules IKP, ar 200 milj. nodarbināto un gandrīz 700 milj. starptautisko tūristu katru gadu. Pēc Pasaules ceļojumu un tūrisma padomes prognozēm tūrisma un ar to saistītās nozares ieguldījums pasaules IKP līdz 2014. gadam pieaugs par 3.7% gadā un attiecīgi būs 10,9%.

Attiecīgi 2004. gadā tūrisma nozares tiešais ieguldījums veidos 3.8% no kopējā IKP pasaulē, kas ir par 5.2% vairāk nekā iepriekšējā gadā. Tiek prognozēts, ka tūrisma nozares tiešais ieguldījums pasaules IKP līdz 2014. gadam paliks tāds pats, 3.8%, tomēr tā apjoms katru gadu pieaugs par 3.3%.

Drošības krīze pasaulē un dažādu slimību izplatība, kas ir pastāvīgi pievērsusi pasaules mediju un valdību uzmanību pēdējos gados, ir izraisījusi izmaiņas arī tūrisma attīstības tendencēs un pieprasījumā, izraisot šīs ekonomikas nozares izaugsmes palēnināšanos. Pastiprināta prasība pēc ceļojumu drošības apgrūtina ceļošanu, un arī paaugstina ceļojumu izmaksas. Ir vērojama tendence, ka drošības apsvērumu vai politiskās nestabilitātes dēļ tūristi neizvēlas noteiktus tūrisma virzienus.

Drošības apsvērumu dēļ ceļotāji vairāk izvēlas vietējos tūrisma produktus un mazāka apjoma ceļojumus, kā arī samazina ceļojumu izdevumus. Piemēram, ceļotāji no Eiropas valstīm, tā vietā lai izvēlētos ceļojumus uz citām pasaules daļām, dod priekšroku dzīvesvietai tuvākiem tūrisma galamērķiem. Tāpat arī samazinās

starptautisko tūristu skaits Eiropā no aizokeāna reģioniem. Šī tendence ir ietekmējusi aviopārvadājumu apjomus, kas ir ievērojami samazinājušies un ievērojama šīs pārvadājumu sfēras apjomu atjaunošanās ir problemātiska.

Demogrāfiskās un sociālās izmaiņas sabiedrībā

Demogrāfiskajām izmaiņām būs būtiska nozīme uz tūrisma attīstības virzieniem un pieprasījumu turpmākajos gados. Nākamajos piecdesmit gados attīstītajās pasaules valstīs cilvēku skaits vecumā virs 60 gadiem pieaugs no 20% līdz vienai trešdaļai no visa iedzīvotāju skaita. Līdz ar to tiek prognozēta veselības, rekreatīvā un kūrortu tūrisma attīstība. Tūristi dos priekšroku tūrisma galamērķiem, kas tiek uzskatīti par veselīgiem, ar labu klimatu un kvalitatīviem sadzīves apstākļiem. Tiek prognozēts, ka vecāka gadagājuma cilvēki varētu pat periodiski mainīt dzīvesvietu, izvēloties pazīstamus tūrisma galamērķus vai vietas, kas potenciāli varētu par tādiem kļūt.

Dažādu minoritāšu grupu pieaugums attīstītajās sabiedrībās izraisīs lielāku pieprasījumu pēc jauniem tūrisma produktiem. Jauniešu auditorija joprojām turpinās pieprasīt jauniešiem piemērotus produktus. Šāda veida tūrisma produktus pieprasīs arī cilvēki, kuri vēlas tikt iekļauti šajā vecuma grupā. Mazākas mājsaimniecības, vairāk brīvo līdzekļu un brīvāks darba laiks radīs lielāku pieprasījumu pēc īsiem brīvdienų ceļojumiem un labākas kvalitātes pakalpojumiem. Ērtākas pārvietošanās iespējas un izglītības līmeņa celšanās radīs pieprasījumu pēc jauniem iespaidiem un pieredzes, ne tikai pēc standarta izklaides tūrisma.

Politiskās nostājas maiņa un ekonomiskā spiediena pieaugums

Vides problēmu pētījumi varētu novest pie detalizētu vides aizsardzības normu izstrādes, kas varētu ietekmēt tūrisma. Paaugstinoties nodokļiem, vides kontroles un patērētāju tiesību aizsardzības izmaksām, cilvēku ar speciālām vajadzībām pārvietošanās un piekļūšanas objektiem izdevumiem, kā arī apdrošināšanas izmaksām, privātiem tūrisma uzņēmumiem būs arvien grūtāk piedāvāt pakalpojumus par patērētājiem pieejamām cenām. Tiek prognozēts konkurences pieaugums starp tūrisma galamērķiem un privātā sektora uzņēmumiem. Veidosies ciešākas saites starp tūrisma uzņēmumiem un potenciālajiem produktu tirgiem un patērētājiem, lielākā apmērā izmantojot jaunās informācijas tehnoloģijas marketinga un informācijas izplatīšanas mērķiem.

Izmaiņas transporta sektorā

Lēto izmaksu aviokompāniju, kas izmanto reģionālās lidostas, īpatsvara pieaugums aviopārvadājumos palielinās to galamērķu popularitāti, uz kuriem šīs aviokompānijas veic reisu. Jauni cenu piedāvājumi un elektroniskās iepirkšanās iespējas mainīs tūrisma pakalpojumu pasūtīšanas ieradumus un atvieglos individuālu un nestandarta ceļojumu produktu izveidi. Sakarā ar cenu liberalizāciju tiek prognozēta arī jūras kruīzu tūrisma produktu popularitātes palielināšanās, īpaši Vidusjūrā.

Tiek prognozēts, ka neturpināsies individuālā un kolektīvā tūrisma pieaugums ar autotransportu, jo pieaugs autotransporta uzturēšanas izmaksas. Lielajās pilsētās, cenšoties pilnveidot infrastruktūru, tiek noteikti arvien stingrāki tūristu autobusu kustības ierobežojumi un to vietā tiek ieteikts izmantot pilsētu sabiedriskā transporta sistēmu. Valdību pūles samazināt autotransporta radīto piesārņojumu varētu nākotnē sekmēt dzelzceļa satiksmes attīstību.